

Motion till riksdagen 2023/24:2777

av **Tony Haddou m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2023/24:36 Vissa ändringar i regelverket om säkerhetsärenden enligt utlänningslagen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår proposition 2023/24:36 i den del som avser utökade möjligheter till återkallelse av uppehållstillstånd och ändring av tidsfristen för återkallelse enligt 7 kap. 3 § utlänningslagen.

Regeringens förslag

Regeringen föreslår i sin proposition ett antal åtgärder som syftar till att regelverket för säkerhetsärenden enligt utlänningslagen ska bli mer ändamålsenligt. Regeringen föreslår bl.a. att ett främlingspass ska kunna återkallas av säkerhetsskäl och att ärenden där Säkerhetspolisen förordar att en utlänning inte ska beviljas främlingspass eller att en utlännings främlingspass ska återkallas ska utgöra säkerhetsärenden enligt utlänningslagen. Vidare föreslås att det ska vara möjligt att i vissa fall återkalla ett uppehållstillstånd om det kan antas att en utlänning kommer att bedriva statsstyrt företagsspioneri eller verksamhet med koppling till terrorism. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2024.

Vänsterpartiets ställningstagande

Vänsterpartiet anser att det måste ställas höga krav på bevisning för att kunna utvisa en person eller återkalla någons uppehållstillstånd av säkerhetsskäl. Vi har i samband med att förslaget om ett nytt regelverk för kvalificerade säkerhetsärenden behandlades i riksdagen skrivit en följdmotion (mot. 2021/22:4444) där vi lyfter vår oro för att lagen kommer att leda till fler godtyckliga utvisningar på oklara grunder. Den nya lagen om

särskild kontroll av vissa utläningar innebär bl.a. att en utvisning kan beslutas om någon *kan antas* göra sig skyldig till eller annars medverka till ett terroristbrott. Att något "kan antas" är ett lågt ställt beviskrav som öppnar upp för rättsosäkra beslut. Redan i dag finns det möjlighet att på lika vaga grunder återkalla uppehållstillstånd enligt 7 kap. 3 § första stycket 3 utlänningslagen. Upphållstillstånd kan återkallas om det på grund av tidigare verksamhet eller i övrigt *kan antas* att utläningen kommer att bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet i Sverige eller i något annat nordiskt land. Tidsfristen för återkallande är tre år.

Regeringen föreslår nu utökade möjligheter att återkalla uppehållstillstånd enligt utlänningslagen. Ett uppehållstillstånd ska få återkallas om det på grund av tidigare verksamhet eller i övrigt *kan antas* att utläningen i Sverige eller i något annat nordiskt land kommer att bedriva sådant företagsspioneri som utövas på uppdrag av eller understöds av en främmande makt eller av någon som agerar för en främmande makts räkning (statsstyrt företagsspioneri) där det *kan antas* att brottet inte leder till endast böter. Ett uppehållstillstånd ska även få återkallas för en utläning som har rest in i landet om det på grund av tidigare verksamhet eller i övrigt *kan antas* att utläningen kommer att bedriva verksamhet *med koppling till terrorism*. Regeringen föreslår även att tidsfristen för att återkalla ett uppehållstillstånd ska vara fem år i stället för tre år om det kan antas att utläningen kommer att bedriva sabotage, spioneri, olovlig underrättelseverksamhet, statsstyrt företagsspioneri eller verksamhet med koppling till terrorism. Om det finns synnerliga skäl får uppehållstillståndet återkallas även efter tidsfristens utgång. Förslagen bygger på betänkandet Ett effektivare regelverk för utlänningsärenden med säkerhetsaspekter (SOU 2020:16).

Svenska Röda Korset skriver i sitt remissvar att det låga beviskravet i kombination med utvidgning av möjligheterna till återkallelse kommer att innebära risk för en ökning av antalet personer som får sitt uppehållstillstånd återkallat på grunder som är svåra att verifiera. Detta är allvarliga ingrepp i den personliga integriteten och problematiskt ur rättssäkerhetssynpunkt i synnerhet eftersom det rör sig om personer som kan ha vistats i landet under en längre tid (Svenska Röda Korset 2020: Ju2020/01303/L4, s. 30).

Lagrådet avstyrker i sitt yttrande förslaget i den del som handlar om återkallelse på grund av verksamhet med koppling till terrorism. Lagrådet konstaterar att det inte endast är deltagande i en terroristorganisation, samröre med en terroristorganisation, finansiering av terrorism och rekrytering till terrorism som är straffbelagt. Även medverkan till sådan brottslighet i form av anstiftan eller medhjälp är straffbart, varvid det ska noteras att ansvaret för medhjälp till brott är mycket omfattande enligt svensk rätt. Dessutom är det i terroristbrottslagen i stor utsträckning föreskrivet straffansvar för försök, förberedelse och stämpling till de ovannämnda brottstyperna samt för medverkan till försök etc. Lagrådet ställer sig därför frågan, vad som vid sidan av den mycket omfattande kriminaliseringen enligt terroristbrottslagen kan utgöra verksamhet "med koppling till terrorism". Den aktuella verksamheten riskerar därmed att hamna så långt ut i periferin att kopplingen till terrorism blir diffus och svårfångad. Som förslaget är utformat finns en risk för att tillämpningen av bestämmelsen inte får tillräckligt tydliga gränser utan kan komma att framstå som godtycklig. Om förslaget genomförs kan ytterligare rättssäkerhetsproblem förutses med åtföljande rättsotrygghet för personer med uppehållstillstånd i Sverige (Lagrådets yttrande 2023-06-21).

Vänsterpartiet instämmer i Röda Korsets och Lagrådets synpunkter. Vi konstaterar även att regeringen är fullt medveten "om att den föreslagna bestämmelsen innebär att

uppehållstillstånd kan komma att återkallas även för utlänningar med en mer indirekt koppling till terrorism” (prop. 2023/24:36 s. 22).

Riksdagen bör avslå proposition 2023/24:36 i den del som avser utökade möjligheter till återkallelse av uppehållstillstånd och ändring av tidsfristen för återkallelse enligt 7 kap. 3 § utlänningslagen. Detta bör riksdagen besluta.

Tony Haddou (V)

Samuel Gonzalez Westling (V)

Gudrun Nordborg (V)

Isabell Mixter (V)

Jessica Wetterling (V)